

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
 - 1.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ และการพัฒนารูปแบบ
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 2.2 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 2.3 แนวทางและรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผล
 - 2.4 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหาร
3. แนวคิด และทฤษฎีการบริหารที่ใช้สนับสนุนรูปแบบ
 - 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
 - 4.2 การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
5. รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร นักการศึกษาให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้หลากหลาย ผู้วิจัยจึงรวบรวม และแสดงไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 21) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เปรียบเหมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

จันทรานี สงวนนาม (2553 : 142) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 16) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 30) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จรุณี แก้วเอี่ยม (2557 : 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของการจัดการศึกษาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำ ส่วนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุรางค์ ลิ้มเจริญ (2557 : 23 - 24) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารโรงเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ให้ได้ผลดี บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อุทัย บุญประเสริฐ (2557 : 25) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาและมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับ การจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนคือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ให้ได้คนที่ดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบทั้งสถานศึกษา

ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558 : 17) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารงาน หรือการดำเนินงานทั้งหมดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ และภารกิจ โดยตรงในการจัดการศึกษา มีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จารุกิตติ ลิทธิยานนท์ (2559 : 13) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่จะส่งผลถึงคุณภาพทางการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบงานให้รัดกุมและมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น จึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 22) กล่าวว่า งานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนอื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิชาการจึงมิใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ความหมายรวมถึงการดำรงชีวิต ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่าเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554 : 4) ได้กล่าวว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่ง

ขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 16) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จรรณี แก้วเอี่ยม (2557 : 15) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนาวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน

ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558 : 18) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า เป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา ส่วนงานเป็นเพียงงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นงานวิชาการ จึงเป็นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

ในการบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีดำเนินงานที่กำหนดไว้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร มีนักวิชาการกล่าวถึงหลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2554 : 14 - 15) ได้ทำการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก พบข้อสรุป ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและมาตรฐานของผู้บริหารและครู 2) ทักษะ ทักษะ เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมงานวิชาการ 3) ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน 5) การส่งเสริมปัจจัยจูงใจในการทำงานของผู้บริหารและครู 6) การส่งเสริมให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง 7) การส่งเสริมให้ผู้บริหาร

และครูมีการจัดการเกี่ยวกับการใช้เวลาในการเรียนรู้ทางวิชาการ และ 8) การสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของครู

2. รูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก แบ่งเป็น 1) วิธีการพัฒนาเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย การศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกปฏิบัติงาน 2) วิธีการพัฒนาเป็นรายกลุ่ม วิธีที่ใช้มีการประชุม การอภิปราย การอบรม การศึกษารายกรณี การศึกษาดูงาน การสาธิต และกิจกรรมนันทนาการ

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร (2554 : 26) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงานดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริงโดยมี ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพ การจัดการ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จรรยา แก้วเอียน (2557 : 6) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของ สถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของ สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงานโดยเฉพาะหลักการบริหารงานวิชาการเป็น แนวคิดเพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงานเพื่อนำไปสู่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัด คือ ผลผลิตและกระบวนการเป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากร และผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของ สังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วม เสนอแนะปรับปรุง และพัฒนาหลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัย

ความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการวิชาการ ซึ่งจะมีเป้าหมายการทำงานร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล เพราะในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากร นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งในการร่วมคิด วางแผนการทำงาน ร่วมปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันหลักการ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) และหลักประหยัด (Economy)

3. หลักการความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและการวิจัย เป็นต้น หลักการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ เพราะด้านการบริหารการศึกษามีหลักและกระบวนการในการดำเนินการ

วิมล เดชะ (2559 : 22) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการ เป็นการจัดทำแผนการบริหารงานวิชาการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลักของสถานศึกษา และผู้บริหารต้องใช้หลักในการกระจายอำนาจให้บุคคลทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560 : 32) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักการในการบริหารเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานการศึกษา ซึ่งต้องยึดหลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักประหยัด และหลักการความเป็นวิชาการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานการศึกษา มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติ

สรุปได้ว่า หลักการบริหารวิชาการ มีหลักการและวิธีการดำเนินงานที่ผู้บริหารสามารถยึดเป็นแนวทางในการบริหารเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้หลากหลายวิธี เช่น หลักในการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักประหยัด และหลักการความเป็นวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการส่งเสริมปัจจัยจูงใจในการทำงานของผู้บริหารและครู การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เป็นต้น

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

คัมภีร์ สุตแท้ (2553 : 29) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
2. การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

3. การวางแผนงานด้านวิชาการ
4. การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
6. การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
8. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
9. การนิเทศการศึกษา
10. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
11. การแนะแนวการศึกษา
12. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
13. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
14. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
15. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร

จันทราณี สงวนนาม (2553 : 151 - 152) กล่าวว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการควรประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร และการจัดระบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพสถานศึกษา

กษม โสมศรีแพง (2554 : 45) กล่าวถึง ขอบข่ายงานวิชาการที่นำมาเป็นกรอบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 ประเด็น ซึ่งเป็นกรอบงานที่ครอบคลุมภารกิจทางวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็กมากที่สุด คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

กัมพล ชันทะวงษ์ (2555 : 106 - 107) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. ด้านการนิเทศการศึกษา

ปาริชาติ ชมชื่น (2555 : 51 - 52) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายและการบริหารงานวิชาการที่มีความสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและ

สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560 : 66 - 67) กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้ง 17 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายและการบริหารงานวิชาการ ส่วนใหญ่จะกำหนดกรอบงานไว้คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์เพื่อกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองสองปาก ดังตาราง

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองสองปาก

แหล่งข้อมูล	ประเด็น/ ขอบข่าย งานวิชาการ	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	การนิเทศการศึกษา	การแนะแนวการศึกษา	การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ	การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ	การประสานความร่วมมือ	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ
คัมภีร์ สุดแท้ (2553)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จันทร์านี สงวนนาม (2553)		✓	✓	✓	✓			✓		✓			
กษม โสมศรีแพง (2554)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
กัมพล ชันทะวงษ์ (2555)		✓	✓	✓		✓		✓					
ปาริชาติ ชมชื่น (2555)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
ธัญดา ยงยศยิ่ง (2560)		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้วิจัย		✓	✓		✓	✓	✓	✓					

สรุปได้ว่า ขอบข่ายและการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานข้างต้น ส่วนใหญ่จะกำหนดกรอบงานไว้คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองสองปาก 6 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านคลองสองปาก

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 31-35) กำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนี้ 1) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง 2) จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เอง

ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม 3) จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรเป็นต้นแบบให้กับสังคมอื่น 4) จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 5) จัดให้มีวิชาการครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 6) เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ 7) เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งความต้องการของสังคม 8) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา และ 9) นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 23, 41) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่าทำให้การศึกษาได้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ จะทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมายและหลักสูตรเปรียบเสมือนแบบแปลนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร เป็นเรื่องที่ต้องการตัดสินใจหลายขั้นตอนเริ่มตั้งแต่วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระให้ตรงและครอบคลุมชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินผลเพื่อยืนยันคุณภาพของหลักสูตรและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

วิภา ทองหง่า (2554 : 36) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่สำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของแต่ละสถานศึกษาให้มีแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นระบบ มีประสิทธิภาพสูงต่อการบริหารงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนด

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 41) ให้ความหมายการพัฒนาหลักสูตรว่าหมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เกิดความเหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้เรียน และสถานศึกษาโดยต้องเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

เอมิกา รัตนมาลา (2558 : 21) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรได้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม

สงกรานต์ เรื่องประทีป (2559 : 20) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่เป็นเนื้อหา สาระสำคัญกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือโครงการแผนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ เพื่อที่จะได้พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปสู่แนวทางการปฏิบัติ เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักความต้องการและความถนัดของตนเอง มีการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุขได้

กุลธร ดอนแก้ว (2562 : 22) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการจัดการเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการใช้หลักสูตร กำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้มีแนวทางในการจัดการศึกษาหรือแนวปฏิบัติทางด้านวิชาการที่ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการกำหนดนโยบาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนท้องถิ่นและนักเรียน

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 34 - 35) กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญกับสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม โดยทั้งนี้จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 78) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักการสำคัญ เพราะจะช่วยให้การปรับเปลี่ยน

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญ คือ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และกำกับ ติดตามประเมินผล

วิภา ทองหง่า (2554 : 47) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารมีหน้าที่ดูแล ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการ การบูรณาการที่หลากหลาย มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียน ให้มีคุณภาพทางการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 71) กล่าวว่า ขอบข่ายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีดังนี้ 1) ส่งเสริมครูให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ไขปัญหาและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรและ 4) ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

ทองคำ พิมพา (2556 : 48) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ออกจากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง จัดให้มีการนิเทศการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม จัดให้มีการนิเทศการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร

กุลธร ดอนแก้ว (2562 : 26) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนส่งเสริมผู้เรียนให้ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริงจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดบรรยากาศ สภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพและส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น นอกเหนือจาก ครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่ามีมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารมีหน้าที่ดูแล ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความ

เหมาะสม มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 31 - 35) กำหนดแนวทางการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ 2) ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา 3) พัฒนครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ 4) ใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญสำหรับการเรียนรู้ที่ซับซ้อน 5) ใช้กระบวนการวิจัยทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการ 6) ใช้กระบวนการวิจัยในการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ 7) มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย 8) รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ 9) สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 113) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบน่าเชื่อถือ สำหรับการใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัยนี้ถือว่ามีสำคัญต่อภารกิจด้านการบริหาร การจัดการของสถานศึกษา เพราะการวิจัย เป็นการแก้ปัญหาอย่างมีแบบแผน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทราบข้อเท็จจริง ซึ่งนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาภารกิจที่รับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น ทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงจุดประหยัดเวลาและการลงทุน ช่วยในการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและประสบความสำเร็จ

ทองคำ พิมพา (2556 : 48) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประสานความร่วมมือในการวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่งานวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559 : 59) กล่าวถึง ขอบข่ายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยการเน้นในการวิจัยหาข้อมูล ปัญหา เพื่อพัฒนาและแก้ไขให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้มีทักษะ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยและสามารถปฏิบัติงานได้ และเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาต่อไป การที่จะพัฒนาบุคลากรทางวิจัย ให้นำการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานในการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษานั้นและประสบการณ์ต่าง ๆ ในแนวความคิด การตัดสินใจและการ

แก้ปัญหา ครูและผู้บริหารจะต้องรู้และร่วมมือในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์และรู้กระบวนการ การแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด

กุลธร ดอนแก้ว (2562 : 36) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาว่า เป็นการแก้ปัญหาคำสั่งการจัดการด้านคุณภาพการศึกษาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่มีแบบแผนและบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ เพราะมีขั้นตอนที่เป็นระบบ คือ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนงานดำเนินงานตามแผนงานและพัฒนาครูและนักเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัย นิเทศติดตามประเมินพัฒนาและนำไปใช้ปรับปรุงและรวบรวมและแผนแพรวการวิจัย

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู เป็น การดำเนินการของครูอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการวิจัยที่เชื่อถือได้เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นการศึกษาหาความรู้ที่ครูผู้สอนใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน หรือเป็นปัญหาก่อนการสอน หรือเป็นปัญหาหลังการสอน ดังนั้น ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา จึงมีความสำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนได้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มีนักวิชาการให้ความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 31 - 35) กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนี้ 1) จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา 2) พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรูและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพร้อมทั้งจัดให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะแหล่งสื่อ ที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4) พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชน และ 5) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 126) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อศึกษานั้น สามารถช่วยพัฒนาทางการศึกษาได้หลายประการ ได้แก่ 1) ลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา เป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน 2) ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อที่มีความหลากหลาย ส่งเสริม

การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้มีการพัฒนาเร็วและเข้าใจได้ง่าย
 ขึ้น 3) เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนา
 คุณภาพของผู้เรียนในทุกระดับด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย

ทองคำ พิมพ์ (2556 : 48) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 เป็นการศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และ
 การบริหารงานวิชาการส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและ
 เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ ประสานความร่วมมือใน
 การผลิต จัดหาพัฒนาและ การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนา
 งานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น การประเมินผลการ
 พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559 : 59) กล่าวว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 เป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา
 จากผู้สอนไปยังผู้เรียน โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเรื่องเวลา ระยะทางและสภาพภูมิศาสตร์ได้ผู้บริหาร
 สถานศึกษาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารครูและผู้เรียนใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาวัสดุ
 อุปกรณ์ทุกชนิดตลอดจนวิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ที่เป็นสื่อกลางและเครื่องช่วย
 ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้นได้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ช่วยให้
 ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในบทเรียนง่ายและเร็วขึ้น ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของ
 สถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการเลือก สร้างและ
 พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้บริหารจำเป็นต้องมี
 วิสัยทัศน์กว้างไกลในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียน
 การสอน การเพิ่มทักษะทางการสอนให้ครู ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านทรัพยากร งบประมาณเพื่อ
 พัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

5. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

มีนักวิชาการให้ความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
 สรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 31 - 35) กำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาและส่งเสริม
 ให้มีแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 2)
 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองกับการจัด
 กระบวนการเรียนรู้ 3) จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
 และ 4) จัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษา

วิภา ทองหัง (2554 : 61) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ซึ่งเชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพวิชาการและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นไปที่การจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้การสนับสนุนและพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการในการพัฒนานักเรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 134-135) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจะมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โรงเรียนจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับจัดการเรียนรู้พร้อมทั้งประสานจัดการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย สถานศึกษามีแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกัน และ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (2559 : 59) กล่าวว่า การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาให้นักเรียนและครูเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้และเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ นวัตกรรม เทคโนโลยี โดยมีลักษณะของแหล่งเรียนรู้ คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อการสอน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ เป็นงานและกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้มีความพอเพียงและสามารถใช้สนับสนุนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจทำได้โดยการสำรวจแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาและจัดระบบข้อมูล สารสนเทศ การจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน

6. การนิเทศการศึกษา

ได้มีนักวิชาการให้ความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายการพัฒนาระบบการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 40) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศว่าช่วยสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล การนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครู

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 266) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญเพราะช่วยพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษา เป็นการสำรวจ วิเคราะห์วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ช่วยพัฒนาหลักการและสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษาและช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็น เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาได้

ทองคำ พิมพา (2556 : 48) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นการจักระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ประเมินผลการจักระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจักระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียน ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

ภัณฑิรา สุปการ (2557 : 31) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อมุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเน้นการให้บริการให้ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการจัดกิจกรรมเสริมอื่น ๆ

กุลธร ดอนแก้ว (2562 : 33) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากร กระบวนการเรียน การสอนพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียน การสอนการจัดการศึกษาทั้งสามารถแก้ไขปัญหาได้

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ

การศึกษาให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์เพื่อให้ครูและบุคลากร ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น เพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูโดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ และการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบหรือโมเดล (Model) ในภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาใช้เป็นคำไทยมีการเรียกชื่อต่างกันไป ออกไป เช่น “ตัวแบบ” “รูปแบบ” “หุ่นจำลอง” หรือ “แบบจำลอง” บางครั้งพบว่ามีเรียกทับศัพท์ว่า “โมเดล” จากการศึกษาเอกสารตำราทางการบริหารการศึกษามักใช้คำว่า แบบจำลอง ตัวแบบหรือรูปแบบ แต่ในที่นี้ขอใช้คำว่า รูปแบบ จากการศึกษาสำนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555 : 13) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง แบบอย่างในการดำเนินการใด ๆ ที่แสดงหรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือซับซ้อนก็ได้เช่นกัน โดยรายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของปรากฏการณ์ วัตถุประสงค์ของผู้สร้างและการพัฒนารูปแบบเป็นสำคัญ

ทิตินา แซมมณี (2556 : 220) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า เป็นรูปธรรมของความคิดซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ถือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งหลาย

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 27) กล่าวว่า รูปแบบคือวิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่องหรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอเรื่องราว หรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

รัตนะ บัวสนธ์ (2556 : 124) กล่าวว่า รูปแบบจำแนกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. เป็นแผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลเสื้อ เป็นต้น
2. เป็นแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. เป็นแผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

ศุภลักษณ์ รักรักดี (2558 : 59) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง ใช้เป็นตัวแทนเป็นชุดปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นหลักการ แนวคิดที่แสดงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพหรือข้อความอย่างง่ายเกี่ยวกับการลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเชิงแผนผัง หรือที่เลียนแบบเพื่อสร้างสัญลักษณ์ที่แท้จริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ

วรรณภา อุ่นคำ (2558 : 12 - 13) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ตามลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

ยุทธนา เกื้อกุล (2560 : 196 - 197) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น และควรแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างในการดำเนินการใด ๆ ที่แสดงหรืออธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ ช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

2. องค์ประกอบของรูปแบบ

การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบไว้คล้ายกัน ดังนี้

ศักดิ์จิต มาศจิตต์ (2550 : 226-227) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

1. องค์ประกอบพื้นฐาน ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย หลักการ การมีส่วนร่วม และการกำหนดแนวทางการนำรูปแบบไปใช้
2. องค์ประกอบโครงสร้าง
3. องค์ประกอบกระบวนการดำเนินงาน
4. องค์ประกอบด้านการสนับสนุน

พิเชษฐ โพธิ์รักดี (2553 : 159 - 160) กล่าวว่ารูปแบบประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ส่วนที่ 2 โครงสร้างและสาระสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านโครงสร้าง และบทบาทหน้าที่ของบุคคลากร องค์ประกอบด้านภาระงานวิชาการ องค์ประกอบด้านกระบวนการ หน่วยงานกำกับติดตาม ตรวจสอบและส่งเสริมภารกิจของโรงเรียน และมาตรฐานและการประกัน คุณภาพผู้เรียน

ส่วนที่ 3 การนำสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย การนำไปสู่การ ปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ

นิวัตร นาคะเวช (2554 : 214) ได้นำแนวคิดเชิงระบบมาศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร จัดการโรงเรียนในฝัน พบว่า มีองค์ประกอบ คือ ส่วนปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและองค์ประกอบ เสริมโดยมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์โรงเรียนในฝัน 2) หลักการบริหาร จัดการ 3) ระบบโครงสร้างการบริหาร 4) กลยุทธ์การดำเนินงาน และ 5) ภาพความสำเร็จ มีองค์ประกอบ ย่อย 24 องค์ประกอบ องค์ประกอบเสริม 2 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา โดยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันมีคุณลักษณะทั้งด้านความมีประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ในฝัน และโรงเรียนทั่วไปได้ ในส่วนการบริหารขององค์การ

ไมตรี บุญทศ (2554 : 149 - 153) และสมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555 : 16) ได้กล่าวสรุป องค์ประกอบของรูปแบบที่คล้ายกันไว้ว่า ควรมียุทธศาสตร์หลัก คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) แนวการประเมินรูปแบบโดยมีคำอธิบายศัพท์เฉพาะประกอบรูปแบบ พร้อมมีเงื่อนไขการนำ รูปแบบไปใช้ การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบโดยนำสาระขององค์ประกอบบรรจุไว้อย่างสมบูรณ์เอื้อ ประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาและนำรูปแบบไปใช้

มีศิลป์ ชินภักดี (2555 : 22) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ส่วนสถาบัน หรือองค์การ ประกอบด้วย เทคโนโลยี โครงสร้าง บทบาท
2. ส่วนเป้าหมายหรือความคาดหวังส่วนบุคคล ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ กระบวนการบริหาร การตัดสินใจ สิ่งการ และความต้องการ
3. ส่วนสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ชุมชน แหล่งเรียนรู้ เศรษฐกิจและการมีส่วนร่วม ทางด้านการบริหารสถานศึกษา

ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558 : 136 - 137) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการดำเนินการของสถานศึกษา 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวการประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ การ วางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา

อุทัย ไทยกรณ์ (2562 : 88 - 91) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 4 ส่วน ดังนี้ 1) โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ 2) ภาระงานวิชาการ แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน ได้แก่ ภาระงานหลัก ภาระงานสนับสนุน และภาระงานส่งเสริม 3) กระบวนการบริหารจัดการ และ 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

สรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบหรือรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ผู้สร้างหรือผู้พัฒนา จะกำหนดองค์ประกอบไว้ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาและยึดเอาองค์ประกอบที่คล้ายกัน มาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ดังตาราง

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

แหล่งข้อมูล	องค์ประกอบของรูปแบบ	หลักการของรูปแบบ	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	โครงสร้างและสาระสำคัญ	ระบบงานและกลไก	กระบวนการดำเนินงาน	แนวทางการประเมิน	ภาพความสำเร็จ	เงื่อนไขความสำเร็จ
1. ศักดิ์จิต มาศจิตต์ (2550)	✓	✓	✓			✓			✓
2. พิเชฐ โพธิ์ภักดี (2553)	✓	✓	✓			✓			✓
3. นิวัตร นาคะเวช (2554)	✓	✓	✓	✓				✓	
4. ไมตรี บุญทศ (2554)	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
5. มีศิลป์ ชินภักดี (2555)		✓	✓	✓	✓	✓			
6. สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555)	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
7. ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558)	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
8. อุทัย ไทยกรณ์ (2562)			✓			✓		✓	✓
ผู้วิจัย	✓	✓				✓	✓		✓

จากตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยกำหนด องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ 6 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการดำเนินงาน แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. แนวทางและรูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผล

นักวิชาการและนักบริหารได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้ เซอร์จิโอวานี (Sergiovanni. 2001 : 258 - 263) สรุปลักษณะของสถานศึกษาที่งาน วิชาการที่มีประสิทธิภาพว่ามืองค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
2. มีการวางแผนวิชาการที่ดี
3. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
4. มีบรรยากาศสถานศึกษาเชิงบวก
5. ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์กันแบบเชิงกลุ่ม
6. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง
7. ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม
8. ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
9. ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

กลิคแมน, กอร์ดอนและกอร์ดอน (Glickman, Gordon & Gordon. 2004 : 49) กล่าวว่า คุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานที่ดี มี 12 ประการ คือ

1. ผู้บริหารมีความหลากหลายของภาวะผู้นำซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำของครูด้วย
2. ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของโรงเรียน
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
4. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง
5. ได้รับการสนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนในเรื่องเวลาเรียน การจัด

กิจกรรมด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม

6. เน้นที่การเรียนการสอน
7. มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องเช่นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน
8. มีแผนการสอนที่ดี
9. ครูมีความร่วมมือกัน
10. มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบของโรงเรียน
11. มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน
12. ใช้วิธีหลากหลายเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน

วิภา ทองหง่า (2554 : 292-294) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย

6 องค์ประกอบ คือ การประกันคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศ การศึกษา การแนะแนวการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสื่อการเรียนการสอน

ประหยัด อนุศิลป์ (2555 : 1503) ได้ศึกษาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนโดยใช้รูปแบบการบริหารที่พัฒนา มีกระบวนการทำงาน ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในระดับ เขตพื้นที่การศึกษาในสังกัดและระดับโรงเรียนในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา ศึกษาความต้องการของแต่ละโรงเรียนโดยพิจารณาผลคะแนนการทดสอบ ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อกำหนดแผนงาน เป้าหมายความสำเร็จ และหาทางเลือกการในการพัฒนา

2. การจัดการเรียนการสอนโดยมีการสร้างบรรยากาศในการเรียน จัดหาสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสอนซ่อมเสริม เพิ่มเวลาในการเรียน มีการทดสอบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ และส่งเสริมให้ผู้ปกครององค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วม นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ทั้งระดับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน โดยมีการให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน มีการวัดและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยได้ทำการตรวจสอบประเมินคุณภาพผู้เรียนใน 5 วิชาหลัก ได้แก่ วิชา ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

4. นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในโรงเรียนและผลการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) มีการนำผลการปฏิบัติงานที่ดีของแต่ละโรงเรียน บุคคลไป เผยแพร่เป็นแบบอย่างต่อโรงเรียนทั่วไป โดยการยกย่อง ชมเชยต่อสาธารณชน และประกาศเกียรติคุณ

ชำนาญ บุญวงศ์ (2557 : 94-100) กำหนดตัวบ่งชี้/สาระหลักของการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพจาก 4 ตัวแปร คือ

1. การพัฒนาผู้บริหาร วัดได้จากตัวบ่งชี้ ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความสามารถในการจูงใจ การเป็นตัวอย่างที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความฉลาดและมีไหวพริบและมีหลักการปกครองโรงเรียน

2. การพัฒนาครู วัดได้จากตัวบ่งชี้ ดังนี้ การมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีวะ สำนักในหน้าที่ รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม วิจัยและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีความรักและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นผู้มีความมุ่งมั่นที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติที่ภาคภูมิใจ รู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ เสียสละและเมตตาอารี กตัญญู กตเวทีก ถิ่นหายและความสามัคคีกัน

3. การพัฒนานักเรียน วัดได้จากตัวบ่งชี้ ดังนี้ รัฐบาลทบทวน หน้าที่และความรับผิดชอบ รู้จักตนเอง รู้จักการให้ความร่วมมือกับคนอื่น รู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดได้จากตัวบ่งชี้ ดังนี้ ผู้บริหารและกระบวนการบริหาร ครูผู้สอนและกระบวนการสอน นักเรียนและกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อม หทัย ศิริพิน (2558 : 44-89) กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนบ้านกระพุ่มล้ม (นศรราชภัฏประสิทธิ์) 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ หลักสูตรท้องถิ่นควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต้องพร้อม และควรพัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องงานวิจัย

4. ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา ควรมีคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงานวิชาการให้ชัดเจน

5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

เบญจวรรณ เสวีวัลลภ (2560 : 208-210) กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงาน วิชาการมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้านได้แก่ 1) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) งานด้านพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) งานด้านการวัดผลประเมินผล 4) งานด้านพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา 5) งานด้านวิจัยเพื่อการศึกษา 6) งานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 7) งานด้านการนิเทศการศึกษา

พรนภา เอกนิพนธ์ (2561 : 1490) กำหนดองค์ประกอบและแนวทางรูปแบบการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา 2) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 5) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ศักดา กะแหมะเตบ (2561 : 163 - 165) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบข้อสรุป ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านพัฒนา การจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา

สรุปได้ว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานที่ดี องค์ประกอบและลักษณะของสถานศึกษาที่บ่งชี้ได้ว่ามีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ สามารถสังเกตและประเมินได้จากหลายตัวแปร เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการวางแผนวิชาการที่ดี มีการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างกว้างขวาง ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นตัวบ่งชี้/ตัวแปรที่สังเกตได้ว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ ใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลที่เกิดขึ้นกับครู หมายถึง ผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการสอน มีความเจริญทางด้านส่วนตัว สังคม และหน้าที่การงาน ประเมินได้จากรางวัลที่ครูได้รับจากการปฏิบัติงาน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะด้านวิชาการสูงขึ้น ประเมินได้จาก 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test: RT) และ 3) ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT)

4. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหาร

ได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาค้นคว้าและกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ และการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

คัมภีร์ สุดแท้ (2553 : 13 - 15) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยศึกษาองค์ประกอบรูปแบบ สร้างรูปแบบ โดยจัดทำร่างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

2. การประเมินรูปแบบ โดยการทดลองใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการสร้างรูปแบบ (Model) นั้นเป็นกระบวนการพิจารณาซ้ำทวนและสร้างจากส่วนใหญ่สู่ส่วนย่อยหรือ จากส่วนย่อยแล้วเชื่อมโยงเป็นระบบใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผล ขยายผลการทำนายได้กว้างขวาง และสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ ทั้งนี้ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวว่าจะต้องทำอย่างไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการหาคำอธิบาย (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา โดยนำเอาข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและเสนอของรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้นและนำรูปแบบที่ สร้างขึ้นไปตรวจสอบ ประเมินหาคุณภาพของรูปแบบหรือความเป็นไปได้ของรูปแบบต่อไป

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2555 : 92 - 93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่อง การวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างเป็นรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการใช้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ 2 นำมาศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การและจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

ปิยนุช สุวรรณนิตย์ (2560 : 126) กล่าวถึง ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคใต้ตอนบนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และศึกษานิเทศก์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยจัดทำรูปแบบฉบับร่าง ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือประกอบการดำเนินตามรูปแบบ และประเมินความเหมาะสมของคู่มือประกอบการดำเนินตามรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้และเพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ

ธีรศร เทียบปาน (2562 : 71 - 73) เสนอขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาตัวแบบของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และ 3) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาตัวแบบของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่าง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อร่างองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพของโรงเรียน และคู่มือการดำเนินการฯ มี 5 ขั้นตอนย่อยคือ 1) การร่างรูปแบบ 2) การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ปรับปรุงรูปแบบ 4) จัดทำคู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ และ 5) ประเมินความเหมาะสมของคู่มือฯ

3. การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน โดยการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลมาทดลองใช้จริง ดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้รูปแบบ 2) สร้างความเข้าใจและชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนที่ทดลองใช้ และ 3) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ

สรุปได้ว่า การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจากการศึกษาข้างต้น กำหนดขั้นตอนไว้คล้ายคลึงกัน คือเริ่มจาก 1) ขั้นตอนการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้ศึกษาอาจทำได้โดย การสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงหรือสภาพการบริหารปัจจุบัน 2) ขั้นตอนการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ได้แก่ การยกร่างรูปแบบ การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ขั้นตอนการทดลองใช้ โดยการนำรูปแบบไปใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนและ 4) ขั้นตอนการประเมินรูปแบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในครั้งนี้

แนวคิด และทฤษฎีการบริหารที่ใช้สนับสนุนรูปแบบ

1. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

1.1 ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

นักวิชาการได้ให้ความหมายคำว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) และอธิบายความหมายของคำว่า กลยุทธ์ (Strategic) ดังต่อไปนี้

เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn, 2002 : 203) กล่าวว่า กลยุทธ์ หมายถึง แผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการที่มีความสำคัญ สำหรับองค์กรเพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์ในการแข่งขัน

วิลเลนและฮังเกอร์ (Wheelen and Hunger, 2006 : 3) ให้ความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจและการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานระยะยาว

โรบบินส์ แอนด์ โคลเตอร์ (Robbins & Coulter, 2007 : 89) ให้ความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารกระทำเพื่อให้ได้กลยุทธ์ขององค์กรด้วยกระบวนการจัดการที่เป็นพื้นฐานขององค์กร คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมโดยเน้นการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อให้ทราบสถานะขององค์กรในการกำหนดกลยุทธ์อย่างเหมาะสมก่อนนำไปปฏิบัติต่อไป

ทรงศักดิ์ ศรีวงษา (2550 : 24) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ตามขั้นตอนการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์และการประเมินกลยุทธ์ขององค์กร

ธงชัย สันติวงษ์ (2550 : 140) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่า เป็นทิศทางระยะยาวเพื่อจัดเตรียมแผนงานระยะสั้น และทำหน้าที่ประสานแผนงานให้เป็นทิศทางเดียวกันทั้งหน่วยงาน เน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้บริหารทุกระดับขององค์กรนั้น ๆ

สุนรัตน์ สกุลสิริทรัพย์ (2550 : 29) ให้ความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อการทำงานระยะยาวของบริษัท การบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย การกำหนดกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ การควบคุมกลยุทธ์ และการศึกษาการบริหารกลยุทธ์เพื่อตรวจสอบและประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายในบริษัท

ประเสริฐ ผลามิตร (2550 : 18) ให้ความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การจัดการที่เน้นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการจัดการภายใน ซึ่งต้องเตรียมแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงหรือตอบโต้ภาวะการณ์แข่งขันได้อย่างรวดเร็วโดยมีการจัดทรัพยากรให้เหมาะสม

พิบูล ทีปะपाल (2551 : 10) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อจัดทำแผนดำเนินงานที่เหมาะสมและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุพานี สฤษฎ์วานิช (2552 : 361) ได้ให้ความหมายของกลยุทธ์ว่าเป็นแผนงานสำคัญที่องค์กรจะใช้เป็นแนวทางในการบรรลุสู่เป้าหมายหลักขององค์กร

ชัตติยา ดวงสำราญ (2552 : 24) ให้ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยพิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการบริหาร การกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานที่ผู้บริหารใช้ในการจัดทำแผนดำเนินงาน ตัดสินใจและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และสถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานระยะยาว

1.2 ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์

มีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยสรุปและรวบรวมไว้ดังนี้

เพียร์ซและโรบินสัน (Pearce & Robinson, 2000 : 9-10) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารว่า ช่วยป้องกันไม่ให้องค์กรเกิดปัญหาต่าง ๆ ได้มาก ทำให้การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มของบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในงาน ก่อให้เกิดแนวทางการจัดทำกลยุทธ์ที่หลากหลาย ส่งผลให้ผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นสามารถลดช่องว่างหรืองานที่ซ้ำซ้อนกันในการดำเนินกิจกรรมระหว่างบุคคลและกลุ่มได้เพราะจะทำให้บุคลากรรู้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่ชัดเจน และเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจะลดลง ส่งผลให้เกิดการยอมรับและพร้อมให้ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงองค์กร

ทรงศักดิ์ ศรีวงษา (2550 : 26-27) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์ถึงปัญหาและโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. การบริหารเชิงกลยุทธ์เอื้ออำนวยให้องค์กรมีวัตถุประสงค์และทิศทางในอนาคตที่ชัดเจน
3. การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารระดับสูงสามารถบริหารองค์กรในขอบเขตที่กว้างได้เท่ากับช่วยลดความเสี่ยง
4. สามารถปรับเปลี่ยนองค์กรให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ ทำให้มีผลตอบแทนขององค์กรที่สูงกว่าคู่แข่ง เพราะมีข้อได้เปรียบในการแข่งขันที่เหนือกว่าและยั่งยืนกว่า

5. เปิดโอกาสให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิด และช่วยลดการต่อต้านต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้

6. การบริหารเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้นักบริหารวางแผนกลยุทธ์ได้ดีและง่ายกว่าเดิม

7. ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติให้ดีขึ้นได้

พิบูล ทีปะपाल (2551 : 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่ามีส่วนสำคัญทำให้ผลการดำเนินงานดีกว่าองค์กรที่ไม่ใช้หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานภายในองค์กร คือ ทำให้เข้าใจวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ขององค์กรได้ชัดเจน ทราบถึงปัจจัยที่มีความสำคัญเชิงกลยุทธ์ และสามารถทำให้เข้าใจสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น

ชัตติยา ต้วงสำราญ (2552 : 24 - 31) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญต่อการบริหารงานในปัจจุบัน เนื่องจากการที่องค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีวิธีการที่จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ผู้บริหารปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานให้ทันต่อสถานการณ์ สามารถกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตได้อย่างชัดเจน เพื่อให้องค์กรได้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างใกล้ชิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ที่วางไว้ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งประเมินและควบคุมกลยุทธ์ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด

สุพานี สฤษณ์วานิช (2553 : 12) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บริหารได้มีการตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เห็นโอกาสใหม่ ๆ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ดีกว่าคู่แข่ง สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้ และใช้จุดแข็งขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

2. ช่วยให้องค์กรมีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน เห็นแนวทางที่องค์กรจะต้องปฏิบัติ ทำให้องค์กรแข็งแกร่ง ประสบความสำเร็จ โดยมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกันและเจริญเติบโตต่อไป

3. เปิดโอกาสให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้ได้พัฒนาความคิดและช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้

4. ช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยผู้บริหารมีการทำงานในลักษณะ Proactive ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ดีกว่าคู่แข่ง

5. ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติงานขึ้นมาได้ ทำให้องค์กรสามารถบรรลุทั้งประสิทธิภาพ คือ การมีต้นทุนในการดำเนินงานที่ต่ำกว่า และมีประสิทธิผล คือ บริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าได้มีกลยุทธ์การบริหารที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งในช่วงของการกำหนดกลยุทธ์ การนำแผนไปปฏิบัติ และควบคุม ติดตามผล

สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กร เพราะถ้าหาก ผู้บริหารมีกระบวนการบริหารหรือแผนงานการดำเนินงานที่ชัดเจนในระยะยาว โดยผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ วิธีการบริหารงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติให้ดีขึ้นได้

1.3 กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

วิลเลนและฮังเกอร์ (Wheelen & Hunger, 2002 : 9) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของการวางแผนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์การ (Organizational Environment)
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ประกอบด้วย
 - 2.1 อุปสรรคจากคู่แข่งที่เข้ามาใหม่ (Threat of New Entrants)
 - 2.2 อำนาจการต่อรองของผู้ขายปัจจัยการผลิต (The Bargaining Power of Suppliers)
 - 2.3 อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (The Bargaining Power of Buyers)
 - 2.4 อุปสรรคจากผลิตภัณฑ์หรือบริการที่สามารถใช้ทดแทนได้ (The Threat of Substitute Products or Services)
 - 2.5 ระดับการแข่งขันระหว่างธุรกิจเดิม (The Degree of Rivalry Among Existing Competitors)
3. การจัดทำกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
4. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategic Implementation)

ไบรสัน และ อัลสตัน (Bryson & Alston, 2005 : 7) กล่าวถึง รูปแบบการวางแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์การและสภาพแวดล้อมภายนอก ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดและวิเคราะห์กลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ ขั้นตอนที่ 4 การนำกลยุทธ์ไปใช้

ร็อบบินส์ แอนด์ โคลเตอร์ (Robbins & Coulter, 2007 : 91-94) กล่าวถึงการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่ากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุพันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์การ (Identify the Organization's Current Mission, Objectives and Strategies)

2. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายนอก (Doing an External Analysis)
3. การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายใน (Doing an Internal Analysis)
4. กำหนดกลยุทธ์ (Formulating Strategies)
5. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Implementing Strategies)
6. การประเมินผลงาน (Evaluating Results)

ทรงศักดิ์ ศรีวงษา (2550 : 38) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
2. การกำหนดภารกิจขององค์กร
3. การกำหนดทิศทางขององค์กร
4. การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร
5. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ขององค์กร
6. การควบคุม และการประเมินกลยุทธ์ขององค์กร

สุพานี สฤกษ์วานิช (2553 : 14) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์

ประกอบด้วย

1. การกำหนดแผนกลยุทธ์ (Strategies Formulation) หรือการวางแผนกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนของการวางแผนสำคัญที่จะเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อกำหนดเป้าหมายระยะยาวที่จะบอกทิศทางขององค์กร
2. การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) เป็นขั้นตอนการวางแผนดำเนินงานและการนำแผนต่าง ๆ ไปปฏิบัติ แต่การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ให้บรรลุผล จะต้องเตรียมความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยด้านบุคลากร โครงสร้างขององค์กร
3. การติดตามประเมินผลกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานตามที่ระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสม

มณฑา จำปาเหลือง (2554 : 92) ได้สรุปการบริหารเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นหลักการบริหารที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมที่มีการแข่งขันสูงในยุคของการจัดการความรู้ ดังนั้น ผู้บริหารในองค์กรจะต้องใช้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เป็นระบบ และต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างข้อมูลป้อนกลับตลอดเวลา โดยกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (Environment Analysis/Environment Scanning) หมายถึง การวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในขององค์กร เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่จะเกิดกับ

องค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weakness) ขององค์กรหรือโดยทั่วไปเรียกรวมการวิเคราะห์ในกระบวนการขั้นนี้ว่า การวิเคราะห์ SWOT

2. การกำหนดทิศทาง (Direction Setting Organizational) หมายถึง กระบวนการนำผลการวิเคราะห์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาสรุปเพื่อสังเคราะห์กำหนดทิศทางองค์กรเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย

3. การกำหนดกลยุทธ์/การสร้างกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง กระบวนการพิจารณาทิศทางองค์กรและการรวบรวมแผนงานฝ่ายต่าง ๆ มาวิเคราะห์และสร้างทางเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร

4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง กระบวนการนำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

5. การควบคุมและประเมินผลสัมฤทธิ์ (Strategy Control and Evaluation) หมายถึง กระบวนการในการดูแลติดตามการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการแนวคิด/ทฤษฎีของโครงการ

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีกระบวนการและวิธีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์หรือการวางแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์และการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์

2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2.1 ความหมายของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปรวบรวม ดังนี้

วรลักษณ์ ชูกำเนิต (2557 : 95) ให้ความหมายของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลังร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำ ร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน

ชวลิต ชูกำแพง (2560 : 5) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) หมายถึง เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลากรที่สร้างการเปลี่ยนแปลงและเห็นผลที่ยั่งยืนในโรงเรียน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธภาพที่ดี โดยมีค่านิยมที่นักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อนักเรียนแล้ว ยังช่วยทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถทำงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

มนสิข สิทธิสมบุรณ์ (2561 : 1-2) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา สู่การปฏิบัติการสอนของครู บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นของผู้เรียน โดยความร่วมมือกันตั้งแต่การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนและการสะท้อนผลการสอน โดยผ่านการวิพากษ์วิจารณ์ การอภิปราย การร่วมแสดงความคิดเห็นรวมทั้งการร่วมคิดค้นการแก้ปัญหาการสอน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอน การร่วมทำสื่อการสอน รวมทั้งการสร้างกลุ่มงานของครูเองให้เป็นกลุ่มครูมืออาชีพ เช่นเดียวกัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562 : 11) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมกลุ่มกันทางวิชาการของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน เพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และคุณภาพของผู้เรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ (collaborative learning) การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ (lesson learned) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (sharing learning) อย่างต่อเนื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นนวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันทางวิชาการของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หมายถึง กิจกรรมและเครื่องมือที่ครู ผู้บริหาร และนักศึกษารวมกลุ่มกันจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมกันและกันเพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

2.2 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

ดูโฟรี (DuFour, 2004 : 1-5) ได้เสนอ หลักสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจว่านักเรียนได้เกิดเรียนรู้ (Ensuring that students learn) โมเดลชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกิดจากสมมติฐานหลักที่ว่าการศึกษาในระบบไม่ได้เป็นเพียงเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนได้รับการจัดการสอน แต่เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้จริงการเปลี่ยนแปลงที่เรียบง่ายนี้จากการที่มุ่งเน้นไปที่การจัดการสอนไปสู่การมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ ทั้งนี้บุคลากรของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครูหรือผู้เกี่ยวข้องตั้งคำถามสำคัญ เช่น ลักษณะและการปฏิบัติของโรงเรียนอย่างไรจะประสบความสำเร็จมากที่สุดในการช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้บรรลุผลในระดับสูง

2. วัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน (Culture of Collaboration) นักการศึกษาที่สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตระหนักดีว่าต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกันของทุก ๆ คน ดังนั้นจึงเกิดโครงสร้างเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันอย่างมีพลัง เป็นกระบวนการที่ครูทำงานร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ครูทำงานเป็นทีมมีส่วนอย่างต่อเนื่อง จะนำไปสู่ความสำเร็จของนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น

3. การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ (A Focus on Results) ประสิทธิภาพของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะวัดได้จากการพิจารณาจากผลลัพธ์ของการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในโรงเรียนเป็นหลัก ผู้บริหาร ทีมครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระดับความสำเร็จของนักเรียน และแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น

วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557 : 96-100) กล่าวถึง องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในบริบทสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) เป็นการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทางเส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน คือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) เป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ภาวะผู้นำร่วมใน PLC มีนัยสำคัญของการผู้นำร่วม 2 ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วม และภาวะผู้นำร่วมกัน ให้เป็น PLC ที่ขับเคลื่อนด้วยการนำร่วมกัน

4. การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ และการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณความเป็นครู

5. ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) กลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะคือ มุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบเปิดเผย ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตน เป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดันบนพื้นฐานความไว้วางใจเคารพซึ่งกันและกัน

6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) โครงสร้างที่สนับสนุนการก่อเกิดและคงอยู่ของ PLC มีลักษณะ ดังนี้ ลดความเป็นองค์การที่ยึดวัฒนธรรมแบบราชการ หันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางการแทน และเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ การดำเนินการที่ต่อเนื่องและมุ่งมั่นยั่งยืน

อำนาจ เหลือน้อย (2561 : 7-8) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการ ชุมชนแห่งทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้สรุป องค์ประกอบของชุมชนแห่งทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง ความรู้ ตลอดจนความสามารถ และทักษะของความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ยึดหลักตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การทำงานร่วมกันด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ
3. ชุมชนกัลยาณมิตร หมายถึง การมีความศรัทธาร่วม การยึดถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร มีอัตลักษณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากร เป็นไปตามหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพวิชาชีพ
4. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ สร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกันมีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมงาน มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ
5. การมีวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันในการสร้างภาพความเชื่อมโยงและทิศทางร่วมไปสู่โรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและของงาน ตลอดจนมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
6. โครงสร้างการพัฒนาชุมชน หมายถึง โครงสร้างองค์การชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมเน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการใช้รูปแบบการสื่อสารด้วยใจ และมุ่งความยั่งยืนแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ศิวกร รัตติโชติ (2561 : 37) ได้วิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม
2. การทำงานร่วมกันของทีม
3. ภาวะผู้นำร่วมกันและให้กำลังใจ
4. การประยุกต์การเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาการเรียนรู้วิชาชีพ
5. ชุมชนกัลยาณมิตร
6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน
7. การปฏิบัติงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษานั้น ต้องเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างการพัฒนาชุมชน การมีวิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำร่วม บรรยากาศความร่วมมือร่วมใจ ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร การเข้า

ใจความแตกต่างของระดับการเรียนรู้ ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา หากสามารถร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และค่านิยมหลักร่วมกันกับครูผู้สอน สามารถสร้างขวัญและให้กำลังใจ ส่งเสริมครูมีการคิด ทศนคติที่ดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ จะทำให้การขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพในสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 บทบาทของผู้บริหารกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สรุปได้ดังนี้

เสถียร อ่วมพรหม (2560 : 20-21) ได้สรุปแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน สถานศึกษาว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือจะต้องมี “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” หรือ “Professional community” เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้น เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนสมาชิกวิชาชีพครูภายใน โรงเรียน โดยมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งโดยปกติครูส่วนใหญ่ มักจะโดดเดี่ยวในการปฏิบัติงานสอนของตน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2561 : 18-24) ได้อธิบายถึง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน สถานศึกษาว่า ชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) นั้นเริ่มต้นในสถานศึกษาเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้บริหาร ควรสร้างขึ้น และส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในสถานศึกษาจึงเชื่อมโยงกับความรู้สึกรบรยากาศและ อารมณ์ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ความผูกพัน ความร่วมมือ วัฒนธรรม ความตั้งใจมั่น และความ ไว้วางใจ

มนตรี แยมกสิกร (2561 : 47-48) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้บริหารกับการขับเคลื่อน กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาว่าจะต้องใช้บทบาทการนำทางวิชาการ ที่เป็นการนำอย่างมีวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่คมชัดว่า ทิศทางอย่างไรที่จะตอบโจทย์ของชุมชนและ นโยบายของรัฐได้พร้อมกัน และจะต้องเป็นการนำที่ไม่ใช้การใช้อำนาจแบบสั่งการ จากผู้บริหารโรงเรียน สั่งการ แต่ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการภาวะผู้นำแบบแบ่งปัน (Shared Leadership) ทำให้เกิด ความรับผิดชอบร่วมกันของบุคคลในแต่ละระดับ แต่ละตำแหน่ง จะต้องเคารพ ให้เกียรติ ให้ความสำคัญ รับฟังความเห็นของทุกฝ่าย เพื่อนำมาประมวลและลงสรุปอย่างมีศิลปะที่จะทำให้เกิดการทำงานร่วมกัน ให้ได้

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562 : 17) ได้เสนอว่า ทักษะของผู้บริหารกับการ พัฒนาผู้สอนโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงภาวะผู้นำทาง วิชาการ สร้างแรงจูงใจภายในของผู้สอน ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนชี้แนะประเด็นการ เรียนรู้ร่วมกัน อีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ประสานเครือข่ายทุนทางสังคม ยกย่องใน ความสำเร็จ ทั้งนี้การพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ต้องให้ครูได้ร่วมกันเรียนรู้ ในสิ่งที่สนใจ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การถอดบทเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผล

ต่อคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจ ดูแลกระบวนการ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สอน มีการรวมกลุ่มกันภายในโรงเรียน และเป็นโค้ชผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า บทบาทสำคัญที่ผู้บริหารควรมีและควรส่งเสริมให้เกิดกับครูและบุคลากรที่เข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธภาพ มีบรรยากาศการทำงานเชิงบวก มีความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร โดยมีค่านิยมและมีนักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ ต้องสร้างขวัญและให้กำลังใจ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการขับเคลื่อนกระบวนการ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จึงเป็นอีกแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้สนับสนุนรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก สรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 3 การสังเคราะห์หลักการ และแนวคิดของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก

สาระสำคัญของแนวคิด	องค์ประกอบ การดำเนินงาน	หลักการ และแนวคิด ของรูปแบบ
<p>1. แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <p>การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการบริหารงานในองค์กร เพราะถ้าหากผู้บริหารมีกระบวนการบริหารหรือแผนงานการดำเนินงานที่ชัดเจนในระยะยาว โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ วิธีการบริหารงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน 2. การกำหนดกลยุทธ์/การวางแผนกลยุทธ์ 3. การปฏิบัติตามกลยุทธ์/การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4. การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ขององค์กร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสของโรงเรียนบ้านคลองสองปาก 2. การวางแผนกลยุทธ์ โดยโรงเรียนมีการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจนในระยะยาว 3. การนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติจริง ซึ่งโรงเรียนนำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยอาศัยความร่วมมือทุกฝ่าย 4. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ โรงเรียนมีการตรวจสอบและติดตามผล

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สาระสำคัญของแนวคิด	องค์ประกอบ การดำเนินงาน	หลักการ และแนวคิด ของรูปแบบ
ช่วยให้ผู้บริหารสามารถ ยกระดับผลการปฏิบัติให้ดีขึ้นได้		การดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำ ผลการตรวจสอบมาใช้เพื่อดำเนินการ แก้ไขให้เหมาะสม
2. ชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (PLC) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ เป็นการรวม กลุ่มกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาที่ร่วมมือ กัน ช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ส่งเสริมกันและกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือ พัฒนาการจัดการเรียนการ สอนของครู โดยมีเป้าหมาย หลักเพื่อพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม - การทำงานเป็นทีม - เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ - ภาวะผู้นำร่วม - ชุมชนกัลยาณมิตร - การสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนได้เกิดเรียนรู้ - การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2. การทำงานเป็นทีม/บรรยากาศ ความร่วมมือร่วมใจ 3. เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 4. ภาวะผู้นำร่วม 5. ชุมชนกัลยาณมิตร 6. การสร้างความมั่นใจว่านักเรียนได้ เกิดเรียนรู้ 7. การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์

แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพื่อพัฒนานักเรียน
ทุกคนเต็มตามศักยภาพ จบการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารที่มุ่ง
ผลสัมฤทธิ์ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

พัชรียา อุตตะ (2553 : 11) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือการบริหารที่ให้
ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรทั้งในแง่
ของวัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้วัดผลการ
ดำเนินงาน รวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย (Targets) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่ชัดเจนโดยผล

การดำเนินงานขององค์กรจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มีการประเมินผล วัดผลกระทบที่เกิดขึ้นว่าตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และต้องเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและประหยัด

ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2554 : 12) กล่าวว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นแนวความคิดการบริหารจัดการที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวังเพื่อวัดผลสำเร็จของกิจกรรมหรือกระบวนการทำงานขององค์กรด้วยการมีตัวชี้วัดความสำเร็จดังกล่าวอย่างชัดเจน มีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ถึงความคุ้มค่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการดังกล่าว

สาโรช สิมะไพศาล (2554: 22-23) กล่าวว่า การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management) คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ เป็นการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

ผลสัมฤทธิ์ (Results) = ผลผลิต (Outputs) + ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลผลิต (Outputs) หมายถึง งาน บริการ หรือกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ทำเสร็จสมบูรณ์พร้อมส่งมอบให้ประชาชนผู้รับบริการ ผลผลิตเป็นผลงานที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมโดยตรง

ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต ผลลัพธ์มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชนผู้รับบริการ และสาธารณชน

ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ คือ งาน บริการ หรือกิจกรรมที่เกิดจากการทำงานได้ผลผลิต (Outputs) ตามเป้าหมาย และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตรงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ผลผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงหรือเป็นที่พึงพอใจ ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้การบริหารมุ่งสัมฤทธิ์ประสบความสำเร็จ คือ การมีระบบข้อมูลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ ไม่ว่าจะเป็นระบบข้อมูล ตัวชี้วัด ผลการปฏิบัติงาน หรือระบบการเงิน การบัญชีที่สามารถให้ข้อมูลแยกรายงานโครงการเพื่อให้ทราบต้นทุนค่าใช้จ่ายของแต่ละส่วนงาน การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

ยงยุทธ ทรัพย์เจริญ (2555 : 49) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรทั้งในแง่ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าโดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสมาชิกขององค์กร และตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้องด้วย

รัตนภรณ์ มาคุ้ม (2558 : 20) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นการบริหาร ที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรทั้งในแง่ ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators-KPIs) รวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย (Targets) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร สมาชิกขององค์กร ตลอดจนผู้ที่มี ส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กร รวมทั้งเป็นการ บริหารที่มุ่งให้ได้มาซึ่งทรัพยากรและการบริหารการใช้ทรัพยากรนั้นอย่างประหยัด (Economy) มี ประสิทธิภาพ (Efficiency) และการได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร (Effectiveness) ตอบสนอง ต่อเป้าหมายการพัฒนาองค์กรอย่างมีทิศทาง

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อผล การดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงาน เป็นสำคัญ และมีปัจจัยที่ต้องคำนึงในการ บริหาร คือ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด หลักความคุ้มค่า หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

นักวิชาการได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนไว้หลายท่าน ดังนี้

ลาวัลย์ รักษัตย์ (2550 : 48 - 51) กล่าวไว้ว่า แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดระดับสูงว่า ครูต้องทราบขอบข่ายของความคิดซึ่งมี หลากหลายลักษณะ การที่จะตัดสินใจเลือกวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อให้ได้สัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นในตัว ผู้เรียนตามระดับความสามารถนั้น ผู้สอนควรมีทักษะในการเลือกวิธีสอนเพื่อนำไปประยุกต์และวาง แผนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดไตร่ตรอง และมี วิสัยทัศน์

วรรณ ขุนศรี (2550 : 73-76) กล่าวไว้ว่า มุมมองการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ในวิชาหลัก โดยเห็นว่าปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ตัวครู สถานศึกษา ผู้บริหาร พ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้เรียน สำหรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอน พบว่า ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีเจตคติที่ดี ต่อวิชาที่เรียน และถ้ายังทำให้ผู้เรียนรักและศรัทธาในตัวผู้สอนแล้ว ก็ยิ่งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น

กัญนิภา พรหมณ์พิทักษ์ (2554 : 3-13) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้ว่าต้อง ปรับกระบวนการทำงาน และควรเป็นการดำเนินงานที่มีการสานต่อกันตั้งแต่ส่วนกลาง เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาส่วนกลาง นอกจากการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานแล้ว ต้องให้ความสำคัญกับระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญใน การผลักดันให้เกิดการพัฒนา

สรุปได้ว่า ปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควรเป็นการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและตัวผู้เรียน กล่าวคือ ผู้บริหารและครูมีการกำหนดนโยบายที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้ชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้าง แผนงานกิจกรรมต่าง ๆ ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเทคนิคและกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตัวครูผู้สอน ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุผลตามที่หลักสูตรกำหนด

รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก มืองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก มีหลักการสำคัญ คือ การบริหารที่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้านงานวิชาการ และผลสำเร็จการดำเนินงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นหลัก มีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน มีการร่วมมือกันของครู และผู้บริหารบนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและพัฒนาคุณภาพนักเรียน และมีการนำผลการติดตามมาปรับปรุงสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อดำเนินการแก้ไขการดำเนินงานด้านวิชาการให้เหมาะสมอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

1. เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก

2. เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก

กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินงาน ได้ดำเนินงานตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง 4 องค์ประกอบ คือ

1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เป็นขั้นที่ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคลองสองปาก ได้ร่วมวางแผนโดยการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทาง การ

ดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน การกำหนดเวลา การกำหนดงบประมาณ การกำหนดผู้รับผิดชอบงาน และนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปกำหนดเป็นกิจกรรม/โครงการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาและปรากฏอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี

2. การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคลองสองปาก ร่วมกันดำเนินการตามแผนงาน กิจกรรม/โครงการที่กำหนดตาม ขั้นตอน SE-PLC-E Model ดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ (Study and analyze) กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ (Efficient operation process) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) และการประเมินผล (Evaluation) เพื่อส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้ราบรื่น สร้างขวัญ กำลังใจให้แก่ครู มีการส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามงานตามเป้าหมายที่กำหนด และมีการนำผลที่เกิดขึ้นไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. การตรวจสอบ (Check) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน วิชาการที่ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคลองสองปาก มีการประชุม วางกรอบการประเมิน รูปแบบการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ เกณฑ์การประเมินให้เชื่อมโยงกับ เป้าหมายคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ครูรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการดำเนินงานของการบริหารงานวิชาการในแต่ละกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลกับความก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้ทราบว่าผลการประเมินเป็นอย่างไร เพื่อใช้สำหรับการปรับปรุงงาน ครั้งต่อไป

4. การปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม (Act) เป็นขั้นตอนการปรับปรุงงานวิชาการ โดยให้ครูและบุคลากรที่รับผิดชอบการประเมินผลการดำเนินงาน มีการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนในการวางแผน การดำเนินงาน และการตรวจสอบ มาทำการวิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงาน มีการนำผลการประเมินแจ้งฝ่ายที่รับผิดชอบ เพื่อหาสาเหตุและแก้ไขปรับปรุงงาน และใช้ผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อกำหนดเป็นแผนพัฒนางานวิชาการต่อไป

แนวทางการประเมิน

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เทียบกับเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด
2. ประเมินความสามารถของครูจากการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารให้ความสำคัญกับหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน
2. ด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันทำงานและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC บนพื้นฐาน

ความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ได้ร่วมกันเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และรวมถึงผู้ปกครองนักเรียน มีขั้นตอนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ (Study and analyze) กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ (Efficient operation process) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) และการประเมินผล (Evaluation)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

นัฐริยา ฉัตรรักษา (2558 : 74-124) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศายุมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก รองลงมา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 2) รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอน คือ 1) การร่วมค้นหา คือ การร่วมส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การร่วมวางแผน คือ ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) การร่วมตัดสินใจ คือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 4) การร่วมปฏิบัติการ คือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย 5) การร่วมติดตามและประเมินผล คือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก 6) การร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ คือ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา

วิชรินทร์ ปะنامهเก (2558 : 52-86) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้แก่ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตร การศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้บริหารและคณะครูมีการทำวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง และมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา อยู่เสมอ มีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอ มีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

หทัย ศิริพิน (2558 : 44-89) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราชสีมาประสิทธิ์) จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราชสีมาประสิทธิ์) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับทำให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม(นครราชสีมาประสิทธิ์) พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและสอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต้องพร้อม และควรพัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องของงานวิจัย 4) ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ควรมีคู่มือปฏิบัติงานเพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงานวิชาการให้ชัดเจน 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิมล เดชะ (2559 : 86) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัย พบว่า 1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบล โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและการนำไปใช้ตามลำดับ 2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริการงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบล โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมให้เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอนและนักเรียน มีการประเมินผลตามสภาพจริง ตลอดจนควรจัดทำแผนปฏิบัติการนิเทศภายใน และกำหนดปฏิทินการดำเนินการนิเทศให้ชัดเจน

ปิยนุช สุวรรณนิตย์ (2560 : 123-124) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน 2) ขั้นตอนการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา 3) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ และ 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานเป็นทีม 3) องค์ประกอบด้านภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการ และ 4) องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งรูปแบบที่สร้างขึ้นนี้มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3. การทดลองใช้พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานวิชาการมีพฤติกรรมและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบทบาทผู้นำทางวิชาการและบริบทของสถานศึกษาและบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและขั้นตอนการทำงานเป็นทีมสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนได้อย่างเป็นรูปธรรม 4. การประเมินพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการพบว่าเป็นไปได้ และเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ยุทธนา เกื้อกุล (2560 : 215-412) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในแต่ละด้านและภาพรวมทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา เทคนิคการสอน สื่อการสอนอิสลามศึกษา แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศและการแนะแนว การวิจัยและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและ การส่งเสริมความเข้มแข็ง

ด้านวิชาการที่ครอบคลุมองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ และโรงเรียนควรมีการกำหนดแผนงานระยะสั้นและระยะยาว แต่งตั้งคณะทำงาน มีการประเมินและติดตามการบริหารงานวิชาการครอบคลุมทุกด้านอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ และ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบดังกล่าวนี้ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหารงานแบบ PDCA ในมิติงานวิชาการ 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) การวิจัยและการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 4) การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา และ 5) การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ

พรนภา เอกนิพนธ์ (2561 : 1490) ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพที่เป็นจริงการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สำหรับสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับด้านที่ควรพัฒนา คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบแนวทางหลัก 25 องค์ประกอบ และแนวทางรอง 5 แนวทาง ได้แก่ 1) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา 2) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 4) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 5) องค์ประกอบแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์

มณฑริกา วิฑูรชาติ (2551 : 238-249) ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก คือ 1) กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำ 2) กลยุทธ์พัฒนาครู 3) กลยุทธ์การพัฒนาวิชาการ 4) กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการทั่วไป และ 5) กลยุทธ์การพัฒนาความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่ายโรงเรียน ผลการประเมินการทดลองใช้กลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเอกชน พบว่า

กลยุทธ์ ทั้ง 5 กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมทุกกลยุทธ์อยู่ในระดับมากทั้ง 4 มาตรฐาน คือ ด้าน อรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง

ชัตติยา ต้วงสำราญ (2552 : 248-251) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อทราบถึงองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและ รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) วางแผนกลยุทธ์ 2) ประเมินสภาพโรงเรียน 3) กำหนดทิศทางของโรงเรียน 4) กำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน 5) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโรงเรียน 6) ประเมินกลยุทธ์ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎีของการวิจัย

พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์ (2554 : 150-151) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษา ท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การประเมินกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ การกำหนดทิศทาง และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ตามลำดับ 2) ผลการ ปฏิบัติงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การประสานร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษา ตามลำดับ และ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงาน วิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เพ็ญพิชชา โคตรชาลี (2556 : 70-73) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดเทศบาล นครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านการจัดทำกลยุทธ์ รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์ และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุดคือ ด้านการควบคุมและประเมินผล 2) องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน โดยภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านการนำองค์กร รองลงมาคือ ด้านการวางแผน เชิงกลยุทธ์ และด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการให้ ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน โดยพบว่าการ

บริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการควบคุมและประเมินผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนด้านการนำองค์กร

งานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วรรณพร ศิลาขาว และ พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2560 : 95-96) ได้ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและตัวแปรส่งผ่านที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ ชุมชนทางวิชาชีพครู ส่งผลทางตรงต่อ การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนและส่งผลทางอ้อม ต่อคุณภาพผู้เรียน โดยมีการจัดการเรียนการสอนเป็นตัวส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ชุมชนวิชาชีพของครู และความผูกพันของผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จิรัชญ์พัฒน์ ใจเมือง (2563 : 63) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านผลลัพธ์คุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ ผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ตามลำดับ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

แมคคาร์ธี (McCarthy, 2001 : 701) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวด และครู พบว่า ผู้บริหารและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารวิชาการเรื่องการสังเกตการสอน การวัดผลและการประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารวิชาการ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดกว่าการบริหารงานอื่น ๆ

พอล, อัดัมส์ (Paul, Adams. 2008 : 375) ศึกษาพบว่า การปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินงานวิชาการ ได้แก่ การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม นโยบายการศึกษาต้องชัดเจน มีการทดสอบระดับชาติ การได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน การพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุน บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

แจ๊ค (Jack, 2008 : 103) ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านวิชาการ ประกอบด้วย การมีโครงสร้างการบริหารไม่ซับซ้อน การได้รับการสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากร มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในองค์กร เป็นต้น

เซา (Zhao, 2008 : 46) ศึกษาพบว่า การปฏิบัติที่ดีเลิศด้านงานวิชาการ ประกอบด้วย การมีมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีครูรับผิดชอบในการเรียนการสอน รัฐมีนโยบายทางการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารมีแนวคิดที่สร้างสรรค์และสังคมให้การยอมรับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ทาบิธา (Tabitha, 2009 : 168) ศึกษาพบว่า การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีแนวทางดำเนินการที่ดีต้องดำเนินการโดยการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ นโยบายของรัฐต้องเน้นอน การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยนำวิธีการที่ดีที่สุดมาใช้จะเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาครูจะทำให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เดวิด (David, 2009 : 8-10) ศึกษาพบว่า การปรับปรุงงานวิชาการของครูช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติที่ดีที่สุดของครูในด้านการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การให้ความเสมอภาคทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน เป็นต้น โดยครูต้องพัฒนาและหาวิธีการที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพในการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์

บาลด์วิน (Baldwin, 1994 อ้างถึงใน พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์, 2554 : 100) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง เพื่อวินิจฉัยและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนและยับยั้งการนำรูปแบบการวางแผนกลยุทธ์มาใช้ในโรงเรียน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่สนับสนุนการนำรูปแบบการวางแผนกลยุทธ์มาใช้ ได้แก่ ความเป็นวิชาชีพของบุคลากร การสมานสามัคคีของบุคลากร ภาวะผู้นำของครูใหญ่ เปิดเผยความต้องการเปลี่ยนแปลงบุคลากรและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนสำนักงานจากท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่ยับยั้งการนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้ ได้แก่ การขาดปัจจัยส่งเสริมข้อใดข้อหนึ่งข้างต้น ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ และจัดสรรเวลาให้กับการจัดทำแผนกลยุทธ์ไม่เพียงพอ

อาปี้ร์ (Arpie, 2007 อ้างถึงใน พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์, 2554 : 103) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ในองค์กรที่เน้นผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินขอบข่ายและการดำเนินการขององค์กร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน และเพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการของ Federal Student Aid กระทรวงศึกษาธิการ

ที่มีการบริหารงานที่มีความยืดหยุ่น และมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานไปสู่การบริหารจัดการที่เน้นผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในการบริหารงาน งานวิจัยนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก รัฐบาลกำลังให้ความสนใจในเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์มาก เนื่องจากในช่วงปลายทศวรรษ 1990 มีองค์กรที่บริหารงานโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นหลักเกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการบริหารองค์กรที่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้องค์กรเกิดการยอมรับระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ การเปลี่ยนแนวการบริหารงานนี้ทำให้การปฏิบัติงานเป็นลักษณะของการดำเนินธุรกิจมากขึ้น เน้นลูกค้า และผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก เมื่อ FSA ได้นำระบบการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานนี้มาใช้ทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสร้างความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการทำงานอีกด้วย

งานวิจัยเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

โอซอน (Olson, 2008 : 62) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนที่ประสบผลความสำเร็จสูงกับลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับการเป็นผู้นำทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ประสบความสำเร็จทางวิชาการอย่างสูง เป็นเพราะผู้นำทางการศึกษานำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานของโรงเรียนจึงประสบความสำเร็จ

แครนตัน (Cranston, 2011 : 59-72) ได้ศึกษาความน่าเชื่อถือเชิงสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผู้บริหารอธิบายถึงลักษณะของความสัมพันธ์และการมีอยู่ของความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์ระหว่างครู และระหว่างครูกับผู้บริหารในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้เข้าร่วมการศึกษา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 12 คน จากชุมชนในเมือง ชานเมืองและชนบทในแมนิโทบา ประเทศแคนาดา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทสำคัญที่ผู้บริหาร ในการสร้างความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการเติบโตของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากความไว้วางใจเชิงสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการปรับปรุงโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

คาร์เพนเตอร์ (Carpenter, 2015 : 682 - 694) ได้ศึกษาวัฒนธรรมของโรงเรียนและความเป็นผู้นำในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ดำเนินการในสามโรงเรียนมัธยมศึกษาในแถบมิสซิสซิปปี สหรัฐอเมริกา สัมภาษณ์ผู้บริหารและครู ในเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังเกตและรวบรวมสิ่งประดิษฐ์ เพื่อสำรวจนโยบายวัฒนธรรมของโรงเรียนขั้นตอนและความเป็นผู้นำในการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำโรงเรียนต้องให้การสนับสนุนและโครงสร้างความเป็นผู้นำที่ใช้ร่วมกันสำหรับครูเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมของโรงเรียนในเชิงบวก และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อปรับปรุงโรงเรียน

แรตส์ และคณะ (Ratts, et al. 2015 : 53-59) ได้ศึกษาอิทธิพลของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีต่อนักเรียนความสำเร็จในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบร่วมมือ เช่น การสังเกตเพื่อนร่วมงาน การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการเรียนการสอนวิเคราะห์งานของนักเรียนและการอภิปรายประเด็นทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีแนวโน้มที่จะปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการสอนที่ดีขึ้นมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของครูผ่านการทำงานร่วมกันการสื่อสารและความสัมพันธ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนความคาดหวังที่สูงที่เกิดขึ้น ช่วยให้นักการศึกษาสามารถลดช่องว่างแห่งการเรียนรู้และดำเนินการเปลี่ยนแปลงเชิงลึกสำหรับนักเรียนและครูในระบบโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสามารถออกแบบและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานในการบริหารได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและแหล่งเรียนรู้ การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนหรือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนางานวิชาการเป็นหลัก ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า พบว่า แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ วิธีการบริหารงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ช่วยให้ผู้บริหารสามารถยกระดับผลการปฏิบัติให้ดีขึ้นได้ และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู และระหว่างครูกับผู้บริหาร และสามารถส่งผลกระทบต่อระดับของการเปลี่ยนแปลงในแนวทางปฏิบัติการสอนครู ทำให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองสองปาก